

Beslissing van de Bisschoppenconferentie van België betreffende de bewaring en raadpleging van diocesane archieven

De Belgische Bisschoppen willen enkele duidelijke richtlijnen geven rond de bewaring en de raadpleging van de diocesane archieven. Dit document werd goedgekeurd op hun vergadering van 20 april 2023.

1. Bewaring van diocesane archieven

1.1. Wetgeving

Kerkelijke wetgeving: canons 486-491 van het Kerkelijk Wetboek voorzien dat in elk bisdom een bewaarplaats voor het diocesaan archief moet ingericht worden. Canon 491 §2 stelt expliciet dat elk bisdom over een historisch archief moet beschikken waar documenten met historische waarde opgeslagen en geordend worden. Canons 489-490 schrijven voor dat in elk bisdom een gesloten archief (*'geheim archief'*) moet voorzien worden voor de bewaring van zeer vertrouwelijke documenten. Met de instructie in canon 489 §2 betreffende de vernietiging van documenten uit het geheim archief dient uiterst omzichtig en in overleg met de archivaris te worden omgegaan.

Burgerlijke wetgeving: diocesane archieven **na 1801** (Concordaat tussen Napoleon en Pius VII) hebben een *privaatrechtelijk statuut* en ressorteren als zodanig niet onder de wet op de openbaarheid van bestuur (1994). Diocesane archieven **vóór 1801** staan onder het toezicht van het Algemeen Rijksarchief (federale archiefwet 1955/2009) omdat zij behoren tot het *openbaar domein*. In de praktijk worden in diocesane archieven van bisdommen opgericht voor de Franse Revolutie zowel documenten van vóór als na 1801 bewaard, maar hun juridisch statuut is dus verschillend.

1.2. Waarde

Het goed beheren van diocesane archieven is noodzakelijk omwille van hun drievoudig belang:

Administratieve waarde: in hun 'dynamische' fase is het goed beheer van archiefdocumenten noodzakelijk voor de goede werking van de bisschoppelijke curia.

Juridische waarde: archiefdocumenten kunnen als bewijsgrond fungeren voor rechtshandelingen (bv. notariële akten, statuten VZW's, vonnissen van de kerkelijke rechtbank).

Historisch-cultureel waarde: ook wanneer archieven geen administratieve en/of juridische waarde meer hebben, zijn zij als het 'geheugen van het bisdom' belangrijk voor toekomstig historisch onderzoek en verdienen om die reden om goed te worden bewaard en ontsloten (cfr. canon 491 §2).

1.3. Praktisch

-in elk bisdom dient een *archiefdépot* te worden ingericht (canon 486 §2). In de mate van het mogelijke dient ernaar gestreefd te worden om dit depot te laten beantwoorden aan minimale klimatologische vereisten qua temperatuur (15-18 C°) en luchtvochtigheid (50-55%).

-in elk bisdom dient een *archivaris* te worden benoemd die in naam van de bisschop het archief beheert en instaat voor de ordening ervan volgens de geldende regels van de archivaliek.

-het archiefbeheer geldt niet alleen het *papieren archief*, maar ook het *digitaal archief* (zgn. *digital born archives*). Dit betekent in eerste instantie het opzetten van een transparante en logische mappenstructuur voor het opslaan van digitale documenten. Het is aangewezen dat de archivaris hiervoor samenwerkt met de IT-verantwoordelijke van het bisdom. Eens de mappenstructuur op punt staat dienen goede afspraken te worden gemaakt met als doel dat alle personeelsleden consequent dit systeem van digitale opslag van documenten gebruiken.

-het is aangewezen dat de archivaris in overleg met de diensthouders van de diocesane curia archiefbeheersplannen opstelt waarin *bewaar- en vernietigingstermijnen* zijn opgenomen voor papieren en digitale archiefdocumenten evenals afspraken betreffende de overbrenging van papieren archieven naar het archiefdepot.

2. Raadpleging van diocesane archieven

2.1. Elk bisdom voorziet in de nodige *praktische faciliteiten* voor de raadpleging van het archief. Raadpleging van archiefstukken dient te gebeuren na afspraak en onder toezicht van de archivaris. Dit veronderstelt dat de archiefdienst uitgerust wordt met een leeszaal waar de stukken kunnen worden geraadpleegd door onderzoekers.

2.2. **Diocesane archieven voor 1801** behoren tot het openbaar domein (zie 1.1) en zijn voor iedereen toegankelijk.

2.3. **Diocesane archieven na 1801** zijn privaatrechtelijk (zie 1.1). Diocesane archiefdiensten hebben een privaatrechtelijk statuut en beslissen autonoom of en onder welke voorwaarden ze hun archieven van **na 1801** ter beschikking stellen van derden. Om verschillen in raadplegingsmodaliteiten tussen de bisdommen onderling te vermijden zijn een aantal interdiocesane afspraken gemaakt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen privacygevoelige en niet privacygevoelige documenten:

2.3.1. **Niet privacygevoelige documenten:** raadpleging mogelijk na 40 jaar

2.3.2. **Privacygevoelige documenten:** waar mogelijk zullen diocesane archiefdiensten zich conformeren aan de ter zake geldende burgerlijke wetgeving, nl. de wet van 21 december 2018 betreffende de raadpleging van registers van de burgerlijke stand en de bevolkingsregisters voor genealogische, wetenschappelijke of historische doeleinden.

Privacygevoelige documenten en hun raadplegingsmodaliteiten:

- persoonsdossiers van priesters, diakens en pastoraal medewerk(st)ers : 50 jaar na overlijden
- dossiers van de kerkelijke rechtbank: 150 jaar na afsluiting van het dossier
- parochieregisters: doopakten na 100 jaar, huwelijksakten na 75 jaar, overlijdensakten na 50 jaar (naar analogie met de wet uittreksels van de burgerlijk stand van 21 december 2018). Voor rechtstreekse nabestaanden of doopakten gevraagd in het kader van een huwelijksluiting gelden geen restricties
- dossiers dispensatieverleningen voor huwelijken: na 75 jaar. Ook hier geen restricties voor rechtstreekse nabestaanden
- persoonsgebonden stukken inzake collaboratie en repressie na WO II: na 75 jaar*

2.3.3. Archieven van de bisschoppen, bisschopsraad, bisschoppenconferentie en diocesane raden

- archieven van de bisschoppen: raadpleegbaar 40 jaar na einde episcopaat behoudens privacygevoelige documenten. Uitzonderingen kunnen worden toegestaan na toelating van de bisschop of vicaris-generaal.
- archieven van de bisschopsraad: raadpleegbaar na 40 jaar behoudens privacygevoelige documenten. Dezelfde regel kan gehanteerd worden voor archieven van de priesterraad, het consultorencollege en de vicariale raden. Uitzonderingen kunnen worden toegestaan na toelating van de bisschop of vicaris-generaal.
- archieven van de bisschoppenconferentie: raadpleegbaar na 40 jaar behoudens privacygevoelige documenten en na toelating van de secretaris-generaal van de Bisschoppenconferentie.

De Bisschoppenconferentie van België

Goedgekeurd op 20 april 2023